

Opera Română din Cluj — Napoca în al 55-lea an de existență

Aflat acum cităva vreme în străvechiul municipiu de pe malurile Someșului Mic, îmi atrage atenția afișul anunțând un spectacol cu dipticul lui Liviu Glodeanu *Ulysse — Zamolxe*. Nu pierd ocazia să-l văd la un an și jumătate după premieră (aprilie, 1973 și rămân impresionat de ansamblul realizării: creația muzicală, concepută într-un limbaj evoluat, totodată pe deplin funcțional în raport cu cerințele celor două librete; regia lui Ilie Balea, eficace, folosind toate mijloacele pentru întărirea ideilor de bază: scenografia lui George Codrea, coregrafia, realizările balerinilor și cântăreților, conducerea muzicală energetică și totodată suplă a lui Ion Iancu.

Felicitând-o pe cântăreața Lucia Stănescu, directoarea instituției, pentru acest spectacol de remarcabilă ținută, aflui că dincolo de realizările anului 1973 (care mai includ premierele operelor *Stejarul din Borzești* de Teodor Bratu și *O noapte furtunoasă* de Paul Constantinescu alături de aceea a baletului *Domnișoara Nastasia* de Cornel Trăilescu), sînt de consemnat noile montări de operă din 1974: *Secretul lui Don Giovanni* de Cornel Țăranu și — cu prilejul aniversării a 50 de ani de la moartea lui Puccini — *Fata din Far West*.

Pentru oricine urmărește în mod curent spectacolele scenei lirice din Cluj-Napoca, apare evident că, treptat, instituția a devenit o adevărată „operă a tineretului“, impunînd atenției publicului din țară și din străinătate o seamă de cântăreți valoroși, cu toții din generația în plină ascensiune. Trei dintre ei au dobîndit și consacrări internaționale recente la concursuri de renume: tenorul Emil Gherman (premiul I la Viena și la Tokio), soprana Angela Nemeș și tenorul Constantin Zaharia (premiul II la Sofia și premiul municipalității din Barcelona). Dacă acestor tineri de indiscutabil talent le alăturăm numele unor alte virfuri solistice — sopranele Lucia Stănescu, Niculina Mirea, Maria Mureșan, mezzo-sopranele Milca Nistor, Margareta Rădulescu, Georgeta Orlovski, tenorul Paramon Maftei, baritonii Mugur Bogdan, Vasile Cătană, Dan Serbac, bașii Traian Popescu, Titus Pauliuc, Mircea Moisa — avem o imagine a acestui grup de cântăreți, care, nedepășind în total 31 de persoane, susține un repertoriu curent de 35 de spectacole de operă! Remarcabilă, la această instituție, este absența spiritului de vedetism, în sensul că un cântăreț distribuit astăzi într-un rol principal, ca un punct de atracție pentru public, poate apărea miine într-un rol secundar, fără să considere că prin aceasta i s-a știrbit ceva din prestigiul artistic.

Dirijorii Alexandru Taban, Petre Sbârcea și Ion Iancu, alături de regizorii Ilie Balea, Alexandru

Szinberger și Viorel Gomboșiu, coordonează activitatea curentă a spectacolelor, care se bucură de atenția tot mai susținută a publicului, mai ales de cînd s-a introdus principiul unor distribuții echilibrate ca valoare artistică.

Principiul acesta va fi extins, în stagiunea 1974/1975, și asupra debuturilor, prevăzute a avea loc doar „în grup“, sub îndrumarea unui regizor special investit cu această sarcină (Al. Szinberger).

Premierele stagiunii în curs indică preocuparea în continuare pentru promovarea creației românești. Sînt programate în acest sens, montările operelor *Poesis* de Gheorghe Dumitrescu, *Cartea lui Apolodor* de Mihai Moldovan (pentru copii) și un spectacol „coupé“, alcătuit din *Miorița* de Corneliu Dan Georgescu și *Trepte ale istoriei* de Mihai Moldovan. Acestora li se vor adăuga premiera operii *Amicul Fritz* de Pietro Mascagni, precum și refacerile montărilor pentru spectacolele *Elisirul dragostei* și *Don Pasquale* de Donizetti. În plus trecerea maestrului de balet Alexandru Schneider de la Timișoara la Cluj-Napoca, va prilejui crearea unui studio de artă coregrafică modernă, pe lângă reluarea baletului *Cenușăreasa* de Prokofiev. Va fi, după cît se pare, o adevărată „stagiune a baletului.“

În afara spectacolelor de la sediu, Opera Română organizează micro-stagiuni în patru orașe (Tîrgu-Mureș, Sibiu, Oradea, Zalău), în care deplasează o dată pe lună întregul colectiv, cu decoruri, costume și recuzită, pentru a susține spectacole în abonament.

Cîteva cuvinte se cuvin a fi adăugate despre activitatea tot mai intensă a instituției pe plan internațional. Începutul a fost făcut cu un turneu de operă în Bulgaria (Sofia—Varna), urmat de turnee ale baletului în Iugoslavia (Skopje) și Austria (Klagenfurt, trei ani de-a rîndul). Începînd din 1971, întregul colectiv a întreprins în fiecare toamnă un turneu în Italia, dînd spectacole în centrele toscane Lucca (orașul natal al lui Puccini), Livorno (orașul natal al lui Mascagni), Viareggio, Pistoia,

Volterra. Publicul italian, atât de avizat în materie de operă, a aplaudat cu căldură realizările artiștilor români, exprimând de fiecare dată dorința de a-i reîntâlni în anul următor. La ultimul turneu, din 1973, spectacolelor de operă și concertelor de arii din creația lui Mascagni (la Livorno) li s-a adăugat și un concert simfonic, susținut de orchestra Operei sub bagheta lui Petre Sbârcea și având în program *Rapsodia română nr. 1* de Enescu și *Simfonia nr. 9* de Beethoven, cu cîntăreți ai instituției ca soliști. Un interes deosebit l-au stîrnit și spectacolele cu baletul *Lacul lebedelor* de Ceikovski și cu opera *Faust* de Gounod, din care n-a lipsit baletul *Noaptea Valpurgiei*, rareori prezentat în Italia. Pentru luna decembrie, 1974 este prevăzut un nou turneu în orașele toscane Livorno și Lucca, cu operele *Amicul Fritz*, *Rigoletto*, *Trubadurul* și *Manon Lescaut*.

Aflat în al 55-lea an de existență, Opera Română din Cluj-Napoca duce mai departe stîndardul preluat de la iluștrii înaintași ai actualilor membri ai colectivului, cu toții preocupați să mențină prestigiul teatrului și să-l ridice neîncetat la un nivel tot mai înalt.

La o săptămînă după încheierea tradiționalei „Toamne muzicale” — dedicată în acest an muzicii veacului nostru —, viața de concerte continuă, fără nici o pauză, deși instrumentiștii Filarmonicii locale au depus eforturi considerabile. Dirijorul american Adrian Sunshine, care a susținut concertul de închidere, rămîne în continuare încă două săptămîni, pentru a putea prezenta alte două programe. Asistăm la primul dintre ele.

Concertul începe cu o foarte scurtă piesă pentru alămuri și percuție (4 minute) a lui Aaron Copland, compatriot al dirijorului, intitulată simplu *Fanfară*. Ritmuri pregnante, evocînd parcă reminiscențe din lumea jazz-ului (sub semnul căreia s-au desfășurat de altfel începuturile carierei compozitorului), predomină în această extrem de sugestivă lucrare, care îmi amintește de existența unei vaste literaturi pentru alămuri, practic necunoscută la noi din lipsa unor formații permanente cu un asemenea profil.

În continuare, podiumul solistului este ocupat de Ștefan Ruha, cu care Adrian Sunshine realizează o colaborare exemplară în *Concertul pentru vioară și orchestră în Re major* de Brahms. Spre deosebire de alți soliști care caută cu orice chip să-și etaleze virtuozitatea, agilitatea digitală, temperamentul, Ștefan Ruha înțelege lucrarea ca o simfonie în trei părți, cu vioară principală; deși știm cu toții că tehnica viorii nu prezintă niciun secret pentru el (a se vedea realizările sale în Paganini, Lalo, Vivaldi etc.), Ruha renunță aci în mod conștient la strălucirea virtuoasă, la tempii plini de involburare, pentru a se retrage în umbra orchestrei, ca un fel de „pri-

mus inter pares” al violoniștilor. Este o concepție nu lipsită de teme, pe care o întîlnim de altfel și în versiunea discografică a lui Yehudi Menuhin, și pe care Adrian Sunshine a înțeles-o și a sprijinit-o.

În fine, *Simfonia nr. 1 în do minor* de Brahms, lucrare atât de familiară instrumentiștilor clujeni, pe care au cîntat-o în nenumărate rînduri cu dirijorii lor permanenți, cu dirijori oaspeți, ba au imprimat-o și pentru disc cu regretatul maestru Antonin Ciolan. Iată un opus atât de bogat în substanță muzicală încît se poate preta la concepții foarte diferite, valabile cu toate în măsura în care sînt materializate într-o execuție orchestrală fără cusur și marcate de o deplină unitate a intențiilor expresive. Este ceea ce izbutește să realizeze Adrian Sunshine la pupitrul acestei orchestre, cu care găsește întotdeauna un limbaj comun, bazat pe înțelegere și stimă reciprocă. În locul unui Brahms autumnal, mediativ, dominat de un colorit cenușiu, Sunshine preferă să ne înfățișeze un Brahms aflat în plină vigoare a maturității, capabil să se desfășoare în elanuri ritmice puternic susținute, dar și să trateze discursul simfonic cu o robustețe sculpturală, permanent contrastantă. Această concepție — demonstrată cu o deplină forță de convingere mai ales în partea finală, de un dinamism exaltant — este însușită cu mult entuziasm de întreaga orchestră, care realizează cu acest prilej unul din cele mai izbutite concerte ale sale, la care ne-a fost dat să asistăm în anii din urmă. Părerea extrem de elogioasă, pe care Adrian Sunshine ne-a exprimat-o după concert, despre instrumentiștii orchestrei, a coincis cu aprecierile nu mai puțin elogioase ale instrumentiștilor despre dirijorul oaspete, cu care au concertat în repetate rînduri. Cînd aceste opinii favorabile sînt reciproce, rezultatul nu poate fi decît un concert de ținută superioară. Este ceea ce s-a și întîmplat de altfel în seara în care Sunshine s-a aflat din nou la pupitrul Filarmonicii din Cluj, în săptămîna în care numele orașului a căpătat adaosul să evoce frumoasa denu-mire a municipalității romane de origine: Napoca.

Edgar ELIAN

Spectacol festiv dedicat celei de a XXX-a aniversări a Zilei Armatei Române

Pătruns de încărcătura emoțională a unui spectacol reușit, de uralele nesfîrșite ale unui public numeros, entuziast, am părăsit sala Operei Române, cu fiorul unei nemărginite bucurii, prilejuită de spectacolul festiv dedicat celei de a XXX-a aniversări a zilei înființării armatei române populare.